

Κείμενο 1

Σκέψεις για τη θανατική ποινή

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί απόσπασμα από το δοκίμιο του Άλμπερ Καμύ: Σκέψεις γύρω από τη θανατική ποινή –Réflexions sur la peine capitale (1957).

Στην Ενωμένη Ευρώπη η επίσημη κατάργηση της θανατικής ποινής θα έπρεπε να είναι το πρώτο άρθρο του ευρωπαϊκού κώδικα για λόγους λογικής και ρεαλισμού ταυτόχρονα¹. Λογικής πριν απ' όλα. Το να ορίζουμε ότι ένας άνθρωπος πρέπει να πλήττεται με την οριστική τιμωρία είναι σα να αποφασίζουμε ότι αυτός ο άνθρωπος δεν έχει πλέον καμιά ευκαιρία να επανορθώσει. Σε αυτό το σημείο τα επιχειρήματα αναμετριοούνται τυφλά και αποκρυσταλλώνονται σε μια στείρα αντιπαράθεση. Η αβεβαιότητά μας για το δικαίωμα που έχουμε να σκοτώνουμε πηγάζει από το γεγονός ότι όλοι είμαστε δικαστές και διάδικοι. Χωρίς απόλυτη αθωότητα δεν υπάρχει απόλυτη κρίση. Κανείς από εμάς δεν έχει το δικαίωμα να αναγορευτεί σε απόλυτο κριτή και να αποφανθεί για την οριστική έλλειψη του χειρότερου των ενόχων, αφού κανείς από εμάς δεν μπορεί να διεκδικήσει την απόλυτη αθωότητα. Δεν υπάρχουν δίκαιοι, αλλά μόνο καρδιές λιγότερο ή περισσότερο φτωχές σε δικαιοσύνη.

Το δικαίωμα στη ζωή, που συμπίπτει με την ευκαιρία επανόρθωσης, είναι φυσικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου, ακόμη και του χειρότερου. Χωρίς αυτό το δικαίωμα η ηθική ζωή είναι απολύτως αδύνατη. Ο τελευταίος των εγκληματιών και ο πιο ακέραιος δικαστής ξαναβρίσκονται εδώ πλάι πλάι, εξίσου δύστυχοι και αλληλέγγυοι. Κανείς από μας δεν έχει το δικαίωμα να χάνει τις ελπίδες του για έναν άνθρωπο παρά μόνο μετά τον θάνατό του που μετατρέπει τη ζωή σε πεπρωμένο και επιτρέπει την οριστική κρίση. Το να διατυπώνουμε την οριστική κρίση πριν από το θάνατο, το να διατάσσουμε το κλείσιμο των λογαριασμών, όταν ακόμη ο πιστωτής είναι ζωντανός, αυτό δεν ανήκει στη δικαιοδοσία κανενός ανθρώπου. Σε αυτό το όριο τουλάχιστον όποιος κρίνει απόλυτα, καταδικάζεται απόλυτα.

Καθώς τελειώνω, θα ήθελα να επαναλάβω ότι δεν είναι οι αυταπάτες για την ηθική καλοσύνη του ανθρώπου ούτε η πίστη σε μια επερχόμενη χρυσή εποχή που εξηγούν την αντίθεσή μου στην ποινή του θανάτου. Αντίθετα, θεωρώ την κατάργησή της αναγκαία για λόγους σύνεσης, λογικής και

¹ Σήμερα η θανατική ποινή έχει καταργηθεί σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

ρεαλισμού. Δεν πιστεύω, ωστόσο, ότι δεν υπάρχει καμία ευθύνη σε αυτόν τον κόσμο και ότι θα πρέπει να δίνουμε άφεση αμαρτιών σε όλους, στο θύμα και στο δήμιο εξίσου, μέσα στην ίδια συναισθηματική σύγχυση, η οποία πηγάζει από δειλία μάλλον, παρά από γενναιοδωρία, και καταλήγει να δικαιολογεί ό,τι χειρότερο υπάρχει στον κόσμο.

Κείμενο 2

Θανατική Ποινή: Η εσχάτη των ποινών

Άρθρο της Χαμουργκά Ειρήνης στη Νομική Εφημερίδα curia. gr, 11 Αυγούστου.2019. Δίνεται απόσπασμα για τις ανάγκες της εξέτασης.

Η θανατική ποινή ως μέσο κολασμού που απειλούσε τα βαρύτερα των εγκλημάτων έχει μια μακρά ιστορία, καθώς αναφορές της υπάρχουν στις πρώτες ανατολικές θρησκείες, στην Ελληνική μυθολογία, συνεχίζει στο Μεσαίωνα και σε εποχές που η προστασία της ανθρώπινης ζωής δεν θεωρούνταν αυτονόητη και φτάνει μέχρι τη σημερινή εποχή όπου πλέον η ανθρώπινη ζωή έχει αποτελέσει αναμφισβήτητο πανανθρώπινο δικαίωμα, αναφαίρετο και κατοχυρωμένο, τόσο συνταγματικώς όσο και με αμέτρητες διεθνείς συμβάσεις.

Η εφαρμογή της θανατικής ποινής ή όχι αποτελεί μέχρι σήμερα ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα της αντεγκληματικής πολιτικής που διχάζει κοινή γνώμη, πολιτικούς και επιστήμονες. Συγκεκριμένα, η θανατική ποινή τυγχάνει υποστήριξης από μεγάλη μερίδα πολιτών, καθώς θεωρείται σύμβολο ασφάλειας, αλλά και βέβαιος τρόπος περιστολής της εγκληματικότητας. Όσον αφορά τους πολιτικούς, αντιμετωπίζουν το θέμα βάσει των ιδεολογικών αντιλήψεων που εκφράζει το πολιτικό κόμμα στο οποίο ανήκουν, ενώ οι επιστήμονες προσπαθούν να λύσουν το ζήτημα χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό επιχειρημάτων από επιστήμες, όπως η στατιστική, η ψυχολογία, οι ηθικές-ανθρωπιστικές επιστήμες κ.α. Εντέλει, η ανθρωπότητα παραμένει χωρισμένη ανάμεσα στους υποστηρικτές και σε αυτούς που τάσσονται υπέρ της κατάργησής της.

Παρά τους τόσους αγώνες, λοιπόν, ανά τους αιώνες και την αναγνώριση πλέον της ζωής ως υπέρτατου δικαιώματος και προϋπόθεσης για την ύπαρξη όλων των υπολοίπων, χαρακτηριστικό που οδηγεί πολλούς στο να το αποκαλούν «φυσικό δικαίωμα», η θανατική ποινή συνεχίζει να εφαρμόζεται, κυρίως σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ και σε πολλές ανατολικές χώρες, ενώ στην Ευρώπη έχει πλέον καταργηθεί και αποτελεί παρελθόν.

Η ανθρώπινη ζωή είναι αγαθό απαραβίαστο και η κρατική εξουσία δεν έχει κανένα δικαίωμα να την αφαιρεί για κανένα απολύτως λόγο. Η πολιτεία δεν μπορεί να μεριμνά πρώτα για την

αυτοπροστασία της και μετά για τη προστασία των πολιτών της. Σε μια εποχή πολιτισμικής προόδου, η εκτέλεση της θανατικής ποινής, ακόμα και για το πιο στυγερό έγκλημα, αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η θανατική εκτέλεση αποτελεί τη μέγιστη ηθική και φυσική βλάβη που μπορεί να υποστεί ένα άτομο από την πολιτεία.

Κείμενο 3

Όμορφη ζωή

Στίχοι: Λίνα Νικολακοπούλου, Μουσική: Nicola Piovani, Ερμηνεία: Θεodorής Βουτσικάκης, 2019.

Βγες τραγούδα τη ζωή
πες θα 'ρθει ξανά πρωί
Δες τον ήλιο με άλλα μάτια
με ενός παιδιού χαρά
γιατί και εσύ παιδί ήσουν μια φορά

Ναι το ξέρει ο ουρανός
Ναι ο τόσο μακρινός
Αχ και η νύχτα με όλα τα άστρα
πως κάθε εδώ στη γη
πολλές καρδιές βαθιά έχουν μια πληγή

Να μια ρόδα που γυρνά
Να του λούνα παρκ η ρόδα
σου γνέφει ανέβα
τον κόσμο δες ξανά

Μα ίσως δεν πιστεύεις πια
Και αν σου λέω η ζωή
πως είναι απέραντη ομορφιά

Δες είμαι δίπλα σου εγώ
το σκοτάδι θα τελειώσει
θα περάσει η συννεφιά

Πάει και δεν γυρίζει πιά
πάει στου χρόνου τα κουπιά
Πάει γοργά κυλάνε οι ώρες
Μα αν βρέξει μια βροχή
Λευκό γυμνό το λουλουδάκι ανθεί

Πάει και δεν γυρίζει πια
πάει και απάντηση καμιά
Πάει μα όπου και να ρωτάμε
μας λένε ό,τι αγαπάμε ζωντανό θα μείνει στην καρδιά
μας λένε ό,τι αγαπάμε ζωντανό πως μένει στην καρδιά

Είν' όμορφη η ζωή, τραγούδα το και εσύ

Είν' όμορφη η ζωή

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 1 ο Άλμπερ Καμύ τάσσεται κατά της θανατικής ποινής χωρίς όμως να θεωρεί ότι η κοινωνία πρέπει να δείχνει ελαστικότητα απέναντι στον θύτη. Να επιβεβαιώσεις ή να διαψεύσεις την ορθότητα της παραπάνω διαπίστωσης σε μία παράγραφο 60 – 70 λέξεων με σχετικές αναφορές στο κείμενο (τρεις συνολικά είναι αρκετές).

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α. Με ποιον τρόπο οργανώνεται η 3^η παράγραφος του Κειμένου 2 (μονάδες 2) και πώς συνδέει τα νοήματα του κειμένου (μονάδες 2);

β. Να δικαιολογήσεις στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 την επιλογή του συγγραφέα να χρησιμοποιήσει α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο με κριτήριο το θέμα του κειμένου και την πρόθεση του συντάκτη του (μονάδες 6).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Στα Κείμενα 1 και 2 και οι δύο συγγραφείς υποστηρίζουν την άποψη ότι η θανατική ποινή πρέπει να καταργηθεί. Σε ποιο από τα δύο κείμενα η θέση του συντάκτη διατυπώνεται με πιο άμεσο και ευθύ τρόπο; Να απαντήσεις τεκμηριωμένα σε 60-70 λέξεις λαμβάνοντας ως κριτήριο τη λογική οργάνωση των νοημάτων των δύο κειμένων.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ποια στάση ζωής προτείνει, κατά την άποψή σου, η φωνή που ηχεί στους στίχους του τραγουδιού; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου βασισμένος/-η σε 3 τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες. Εσύ προσωπικά συμφωνείς ή διαφωνείς με τη συγκεκριμένη πρόταση;

Μονάδες 15